

DE LA ÎNTELEGEREA FENOMENULUI
VORBIRII PÂNĂ LA OPTIUNEA PENTRU
METODA INDUCTIVĂ DE ÎNSUȘIRE A LIMBII
(II)

VIȘESLAVA CÍRÍC

Cuvinte cheie: *metoda inductivă, cod primar, informație primară, cod
comunicațional, asamblaj verbal-nominal*

Încercăm să prezentăm acum mai detaliat edificarea de propoziții prin utilizarea în acest scop a asamblajelor verbal-nominale.

Ne putem imagina un grup de copii, culegând fructe de pădure.

Unii culeg afine, alții alune. Se mai află și câte un copil care nu participă la cules. În câmpul lor vizual pătrund diverse informații primare sub forma interogativă, afirmativă și negativă. Prezentăm unele dintre acestea:

EU		CULEG	AFINE
TU		CULEGI	AFINE
EL		CULEGE	AFINE
NOI		CULEGEM	AFINE
VOI		CULEGEȚI	AFINE
EI		CULEG	AFINE
EU	NU	CULEG	AFINE
TU	NU	CULEGI	AFINE
EL	NU	CULEGE	AFINE

NOI	NU	CULEGEM	AFINE
VOI	NU	CULEGEȚI	AFINE
EI	NU	CULEG	AFINE

Dacă e nevoie să reflecte unele dintre informațiile din câmpul lor vizual, copiii, pe baza formelor personale la timpul prezent ale verbului „a culege” și ale formelor cazuale de la cuvântul „afine”, aflătoare în computerul lor fonetic personal, vor țese „rapid” asamblaje verbal-nominale corespunzătoare respectivelor informații, și anume:

eu	culeg	afine	
tu	culegi	afine	
el	culege	afine	
noi	culegem	afine	
voi	culegeți	afine	
ei	culeg	afine	
eu	nu	culeg	afine
tu	nu	culegi	afine
el	nu	culege	afine
noi	nu	culegem	afine
voi	nu	culegeți	afine
ei	nu	culeg	afine

Așadar, computerul fonetic al fiecărui copil nu numai că are în cuprinsul său un dicționar *sui generis*, dar execută și selecția cuvintelor necesare la forma necesară (conform codului comunicațional) și îmbinarea lor în asamblaje verbal-nominale.

Ceea ce urmează este edificarea propozițiilor din unele asamblaje, bineînțeles în procesul vorbirii.

La întrebarea „Ce faceți aici?” pot urma propoziții izolate „Eu culeg afine.” „Noi culegem afine.” Ele sunt rezultatul ridicării la rang de propoziție a asamblajelor *eu culeg afine, noi culegem afine*.

La aceeași întrebare se poate răspunde și cu un textuleț, de exemplu:

Eu culeg afine. Și Matei culege afine.

Și Petre culege, dar nu culege afine.
El strânge alune. Și Gheorghe strânge alune.
Iar Paul nu strânge nici alune nici afine.
Parcă numai el?

Doar prima propoziție din text s-a ivit prin preluarea neschimbată a asamblajului verbal-nominal din țesătura limbajului exemplificată. Celelalte propoziții sunt rodul unor intervenții în forma asamblajelor verbal-nominale. Deși nu e greu de sesizat care sunt procedeele de transformare a asamblajelor verbal-nominale în propoziții, noi vom enumera unele dintre acestea:

- preluarea asamblajului în forma sa originală;
- înlocuirea unui cuvânt verbal sau nominal la o anumită formă flexionară cu un alt cuvânt verbal sau nominal la aceeași formă flexionară;
- omiterea cuvintelor care se subînțeleg;
- schimbarea ordinii cuvintelor;
- adăugarea „la țesătura” a cuvintelor din categoria părților de vorbire neflexibile.

În vederea transformării corecte a asamblajelor verbal-nominale în propoziții e nevoie de edificarea integrală a benzii sonore, deși doar unele asamblaje din componența ei vor fi utilizate spre obținerea de propoziții. De ce?

Pentru că vorbitorii neavând habar de gramatică, nu dispun de o altă modalitate de a face distincție între formele verbale la diverse persoane, singular și plural.

Informația primară este accesibilă simțurilor, dar nu este înveșmântată în cuvinte. Asamblajul verbal-nominal în schimb se aude în computerul fonic al vorbitorului și îi este proprie o intonație neutră. Cu ocazia unei eventuale notări a asamblajului verbal-nominal, nu se aplică regulile de ortografie și de punctuație. Când este comunicată oral, propoziția se rostește cu o intonație specifică. Când este notată, se aplică neapărat regulile de ortografie și de punctuație.

Textul exemplificat de noi este alcătuit din propoziții ivite din asamblaje verbal-nominale de același tip. În practica vorbirii așa ceva se întâmplă rar. În mod curent și cel mai simplu text este

alcătuit din propoziții ivite din asamblaje verbal-nominale aparținând cel puțin la două-trei tipuri distincte. Oare, în astfel de situații, vorbitorii sunt nevoiți „să țese” mai multe benzi sonore, fiecare cuprinzând asamblaje de alt tip? Întocmai. Dar, „țesutul” asamblajelor și transformarea lor în propoziții se realizează aproape concomitent. De aceea sunt aproape de nesesizat. Ca dovadă că înainte de toate vorbitorii participă la actul comunicațional în calitate de persoane bine antrenate. Precum sportivii.

În altă ordine de idei, de mare importanță este atitudinea vorbitorilor față de informații. Să ne ocupăm și de acest aspect.

Revenind la tabelul-model cuprinzând informații primare și la banda sonoră corespunzătoare, alcătuită din asamblaje verbal-nominale, de asemenea la textulețul încropit din unele dintre respectivele asamblaje, observăm numaidecât două lucruri:

- 1) Au fost utilizate spre a fi transformate în propoziții doar unele asamblaje, adică acelea de care vorbitorii aveau nevoie pentru a comunica informațiile menite acestui scop.
- 2) Din asamblajele neutilizate se poate încropi de asemenea un textuleț, vizând comunicarea altor informații. Din moment ce au rămas neutilizate, este clar că vorbitorii n-au fost interesați și de comunicarea altor informații.

Având în vedere cele expuse anterior, conchidem:

Informațiile primare din tabelul-model sunt informații virtuale, adică pasibile de a fi transmise, comunicate.

Informațiile din același tablou-model, selectate spre comunicare, tocmai pentru că au intrat în vizorul comunicațional al vorbitorilor, devin din virtuale – informații reale (real însemnând aici comunicabil în timp util).

Procesul comunicațional este declanșat de informațiile considerate reale.

Pentru că informațiile considerate reale au fost inițial virtuale și mai ales pentru că treptat tot noi și noi informații virtuale devin reale, conchidem că drumul spre noi cote ale cunoașterii, dar și spre noi performanțe ale limbajului care le evidențiază, este umplut cu informații virtuale. Drumul are două direcții:

- 1) cea care permite evidențierea unor informații deja existente;

2) cea care permite crearea de noi informații, pe baza (arhe)tipurilor deja cunoscute.

Să încercăm să confirmăm pe bază de exemple cele afirmate.

1. Pădurile tropicale adăposteau maimuțe și papagali din timpuri imemorabile fără ca omul alb să le bănuiască măcar existența. Când primii europeni au ajuns să vadă animalele amintite, primul gând i-a dus la convertirea informației reale în propoziție. Dispuneau de codul comunicațional al identității în principalele limbi europene și pentru „a țese” asamblaje aferente aveau nevoie de substantive care să denumească papagalul și maimuța. Unii au apelat în acest scop la denumirile din limba aborigenilor, alții, pur și simplu, au inventat noi denumiri. Și așa informația primară virtuală „Aceasta este maimuța” a devenit mai întâi reală, apoi pe baza codului comunicațional al identității a luat forma unui asamblaj verbal-nominal vizând identitatea ca în cele din urmă să devină propoziție. Cunoașterea umană s-a îmbogățit deci, mână în mână cu îmbogățirea vocabularului, ca parte a limbajului. Exemplu similar îl reprezintă și descoperirea elementelor chimice în natură și includerea lor în circuitul comunicațional.

2. Spectaculoasă este și crearea unor informații de către om. Pe baza informației primare PASĂREA ZBOARĂ, purtătoare a codului primar vizând o acțiune curentă, al cărei realizator este un animal zburător, constructorii de aeroplane au creat o nouă informație, și anume AVIONUL ZBOARĂ.

Codurile primare sunt eterne, adică fără început și sfârșit. Sunt indestructibile și nepuizabile în privința productivității. Ele sunt darul făcut oamenilor ca șansă de a-și împlini vocația umană, de a se autodepăși, dar numai în calitatea lor de persoane care practică vorbirea, atât cât le permite limbajul însuși.

Într-un sens foarte special, cel sufletec, dar mai ales spiritual, oamenii sunt ceea ce sunt, fiecare în sine, în conformitate cu calitatea comunicării interumane de care sunt în stare și de care au parte.

* * *

Istoricii consideră că limbile au apărut la sfârșitul paleoliticului) (a epocii pietrei cioplite), și anume în mileniul al șaptelea

înaintea erei noastre. Lingviștii consideră că formarea limbilor, ca proces, a necesitat mai multe secole.

Dacă omenirii i-au trebuit secole spre a-și edifica limbile, copiii moderni își însușesc prima limbă în anii care premerg frecventării grădiniței, și-o îmbogățesc apoi la grădiniță și în primele patru clase ale școlii.

Copilul mai întâi gângurește. Este o exersare a sunetelor (morfemelor) din componența cuvintelor pe care le aude în casă. Ceva mai târziu, copilul rostește primele cuvinte. Neinițiații cred că e vorba de cuvinte izolate pur și simplu. Respectivetele cuvinte sunt însă componentele anumitor asamblaje verbal-nominale. De exemplu, copilul spune ...*apă* în loc de *vreau apă*.

Copilul a observat cum de fiecare dată când fratele mai mare spune „Vreau apă” cineva de-ai casei îi dă apă. Simțind setea, și copilul se străduiește să procedeze precum fratele său în asemenea situații. Procedul copilului este reflex, nimic altceva.

La un moment dat, copilul va spune *vreau apă*. Treptat, va înlocui, în cadrul acestui model, partea nominală: *vreau lapte*, *vreau suc*, apoi cea verbală *doresc apă*, apoi ambele părți *doresc lapte*.

Copilul procedează la fel și în cazul altor asamblaje verbal-nominale. Ceea ce pentru adulți sunt propoziții, pentru copilul foarte mic sunt asamblaje verbal-nominale. Asamblajele sunt preponderent sub semnul actului reflex, pe când propozițiile, sub semnul actului de conștientizare. Când încetează comportamentul comunicațional reflex Probabil atunci când copilul înlocuiește ambii termeni ai asamblajului verbal nominal luat ca model.

În momentul când încetează comportamentul comunicațional reflex, copilul exclude din memorie asamblajele verbal-nominale însușite, înlocuindu-le cu șiruri de cuvinte, verbale și nominale, la formele dictate de codurile comunicaționale ale asamblajelor știute și luate ca model. Având la dispoziție în memorie astfel de șiruri de cuvinte, de fapt șiruri paradigmatică, pentru că într-un singur șir se află cuvintele care pe baza unei singure desinențe (unei anumite desinențe) etaleză o anume formă gramaticală, copilul poate ușor să compună asamblaje verbal-nominale din cuvintele dintr-un șir para-

digmatic verbal și dintr-un șir paradigmatic nominal. Și ușor poate realiza propozițiile de care are nevoie.

În familie, la grădiniță și în primele patru clase la școală, copilul, înaintând în cunoaștere, își completează mereu șirurile paradigmatiche cu noi cuvinte. Copilul și-a însușit limba maternă atunci când poate cursiv să reflecte realitatea prin intermediul propozițiilor simple, dezvoltate și a frazelor cu grad redus de complexitate, care se bazează pe asamblaje verbal-nominale comune majorității populației adulte. E vorba desigur de limbajul de bază care-i permite copilului comunicarea la nivelul nepretențios, dar satisfăcător în privința menținerii unor relații acceptabile cu cei din jur. Este mulțumit și el și cei din jur pentru că necesitățile comunicaționale curente, de fiecare zi, micul vorbitor le satisface fără efort.

Majoritatea se și oprește aici. Și fără să-și dea seama, repetând mereu același discurs verbal, se antrenează la acest nivel, atingând cote maxime de eficiență și nesimțind nevoia să-și depășească orizontul. Această automulțumire a vorbitorilor este depășită de puțini în cadrul următoarelor cicluri școlare. Cu toții înțeleg ce li se spune la orele de chimie, biologie etc. Dar neauzind același limbaj acasă, pe stradă, nu-l pot exersa în suficientă măsură, decât dacă citesc multe pagini, timp îndelungat, în domeniile respective, ceea ce majoritatea nu o face.

Pe de altă parte, copiii care au crescut accidental în afara societății umane, în compania animalelor, în pădure, fiind recuperați de societate fizic, chiar în cazul unor eforturi speciale din partea educatorilor, nu reușesc să devină cu adevărat membri ai societății. Ei știu sute de cuvinte izolate pe care le înșiră haotic fără a fi în stare să le combine în asamblaje verbal-nominale. Nu sunt în stare de așa ceva pentru că n-au parcurs fazele pe care în mod obișnuit le parcurg copiii în familie. Și acest caz ar putea fi un argument în favoarea afirmației că unitățile de bază ale limbajului nu sunt cuvintele autonome, ci asamblajele verbal-nominale.

În continuare, vom discuta despre însușirea limbilor străine, dar în mediul în care ele se vorbesc în mod curent.

De exemplu, despre însușirea de către sârbi a limbii române, dar, *nota bene*, de către sârbii din Serbia care petrec niște ani în

capitala României. În jur nu aud niciun cuvânt sârbesc. În principiu, calea pe care o parcurg este comparabilă cu cea parcursă în copilărie cu ocazia însușirii limbii sârbe materne.

Adică, pe baza propozițiilor românești pe care le aude non-stop și care pentru el, o bucată de vreme, sunt doar asamblaje verbal-nominale, cetățeanul din Serbia stochează în computerul său fonice șiruri de verbe românești și șiruri de substantive românești la formele dictate de diversele coduri comunicaționale ale limbii române. Și „uită” temporar de șirurile de cuvinte sârbești din același computer fonice, care sunt repartizate conform codurilor comunicaționale ale limbii sârbe.

Această amnezie temporară se dovedește extrem de practică, în sensul că studentul sârb nu va fi tentat să utilizeze cuvintele românești conform codurilor comunicaționale ale limbii sale materne, ale limbii sârbe. Exprimându-ne neacademic, vom spune că, învățând românește în România, cetățeanul din Serbia „gândește românește”. După ce și-a însușit în felul acesta limba străină, cetățeanul din Serbia are toate șansele să devină un excelent traducător. Antrenat în procesul traducerii, fie din limba română în limba sârbă, fie din limba sârbă în limba română, el gândește aproape concomitent în ambele limbi. Adică, auzind propoziții românești, gândește românește, iar apoi când trebuie să le transpună în limba sârbă, gândește sârbește. De fapt, el, auzind un anume conținut informațional în limba română, rostit de cei care știu românește, dar nu și sârbește, știe fără greș care asamblaje verbal-nominale românești i-au stat la bază și instantaneu le găsește echivalentul, adică asamblajele verbal-nominale sârbești. Găsindu-le, din ele construiește rapid propozițiile sârbești, pe care le rostește pentru a fi înțelese de cei care știu doar limba sârbă.

El „simte” esența actului de translație, strict dependent de persoana translatorului, adică, doar prin intermediul persoanei care cunoaște două limbi se săvârșește transferul unui anume conținut informațional dintr-o limbă într-alta. El, de asemenea, știe că suportul lingvistic al conținutului informațional, reprezentând obiectul traducerii, este constituit din crâmpie de limbaj, diferite în cele două limbi. De aceea este atent să echivaleze cât mai bine asamblajele

verbal-nominale din cuprinsul primului crâmpei de limbaj cu asamblajele verbal-nominale din cuprinsul celui de-al doilea crâmpei de limbaj, dat fiind că primul crâmpei aparține limbii din care se „traduce, iar cel de-al doilea, limbii în care se traduce.

Și totuși există și o altă viziune asupra traducerilor dintr-o limbă în alta.

Ea se bazează pe concepția tradiționalistă privind componentele limbajului: încă mulți consideră că limbajul este alcătuit din cuvinte autonome, și nu din asamblaje verbal-nominale. Prin urmare, traducătorul se străduiește să echivaleze cât mai bine cuvintele din două limbi diferite, cuvinte având același sens lexical. Rezultatele obținute de traducătorii tradiționaliști nu sunt întotdeauna satisfăcătoare. De obicei textul tradus sună artificial, iar conținutul informațional supus transferului, odată înveșmântat în cea de-a doua limbă, nu e lipsit de curențe, unele chiar serioase.

Înșușirea unei limbi străine pe terenul propriu al acesteia reprezintă un avantaj indiscutabil. De acest avantaj profită doar puține persoane, deoarece nu fiecare doritor poate să ajungă pe terenul natal al limbii străine spre a și-o însuși.

Limbile străine, ca obiect de studiu, își merită pe deplin numele pentru că cei care le învață comunică în mod curent acasă, pe stradă, peste tot în limba maternă, limba mediului autohton. Vom zăbovi și asupra acestei probleme.

Învățăceilor care-și însușesc limba străină acolo unde toată lumea folosește doar limba lor maternă, le stau la dispoziție manuale, dicționare, ghiduri de conversație, culegeri de texte în diverse limbi străine, filme didactice, profesori de limbi străine la școală și acasă. Manualul de limbă străină cuprinde un mini-vocabular la începutul fiecărei lecții, în care cuvintele sunt ordonate la fel ca în dicționare. Elevii le memorează, atât forma de bază cât și sensul lexical.

Următoarea secțiune a lecției cuprinde un text interesant în limba străină, obligatoriu tematic („În familie”, „La școală”). În continuare, sunt prezentate explicațiile gramaticale, vizând infrastructura textului. Elevii conjugă verbele și declină substantivele din text, citesc apoi textul. Deoarece îl înțeleg instantaneu, profesorul nu mai solicită elevilor traducerea lui expresă. Lecția se încheie cu tot felul

de exerciții. Elevilor, dintre exercițiile oferite spre rezolvare, le plac mai ales întrebările la care sunt invitați să răspundă utilizând propozițiile din text.

Există și un text în limba maternă care urmează să fie tradus în limba străină. Acest gen de exerciții se numește „traducere inversă” (traducerea numită „directă” este din limba străină în limba maternă). Elevilor, traducerea inversă nu le este prea simpatică. Este un exercițiu care solicită mult efort și, în plus, în viziunea profesorului, rezolvarea lui este departe de a fi la cote maxime. Un exercițiu de același tip îl reprezintă și compunerea din partea elevilor a unui text în limba străină – la libera alegere sau pe o temă dată.

Sunt iritați de nemulțumirea profesorului mai ales elevii eminenți. Ei demonstrează că au utilizat corect desinențele verbale și nominale. Iar profesorul le spune atunci: „Ați utilizat formele corecte și în același timp ați procedat impropriu. Ați utilizat cuvintele străine după logica limbii materne. Pentru că ați gândit în limba maternă, în loc să gândiți în limba străină.”

A gândi în limba străină înseamnă a realiza asamblaje verbal-nominale utilizând cuvinte străine conform codurilor comunicaționale ale respectivei limbi străine. Dar termenii de asamblaj verbal-nominal, de cod comunicațional sunt deocamdată neincluși în practica școlară. Vom recurge din nou la exemple.

De data aceasta ne referim la sârbii care învață românește la Beograd, acolo unde se aude, normal, peste tot limba sârbă. Deocamdată sunt începători și urmează să traducă din limba sârbă în limba română următorul text:

- Od koga je štof?
- Od mame.
- Od čega je štof? Od vune ili od sintetike?
- Od vune.
- A šta šiješ od štofa?
- Kaput.

Traducerea sună cam așa:

- De la cine e stofa?
- De la mama.
- De la ce e stofa? De la lână sau de la materie sintetică?

- De la stofă.
- Și ce coși de la stofă?
- Un palton.

Profesorul le explică: „În primele două propoziții ați folosit bine prepoziția *de la*. În următoarele propoziții, trebuia să folosiți prepoziția *din*. Dar voi n-ați gândit românește și de aceea ați greșit.”

A gândi românește înseamnă a folosi codurile comunicaționale ale limbii române, și anume:

- Cel referitor la obținerea unui obiect de la o persoană, care prevede îmbinarea unui verb cu un substantiv precedat de prepoziția *de la*.

- Cel referitor la materia primă din care se obține ceva, care prevede îmbinarea unui verb cu un substantiv precedat de prepoziția *din*.

Când se spune doar că prepoziția *od* se traduce românește cu prepozițiile *de la*, *din*, apar surprize de felul celor semnalate. E preferabil să se prezinte codurile comunicaționale și apoi acestea exersate cu câteva zeci de asamblaje verbal-nominale aferente.

Până la urmă cei ambițioși, chiar dacă habar n-au de codurile comunicaționale, datorită unor lecturi îndelungate de texte în limba străină, tot vor ajunge să le aplice corect. Este o cale ocolită, desigur, dar altă soluție nu prea există în cazul în care nu se fac referiri directe la codurile comunicaționale. Demersul ni se pare eroic. Nu sunt însă toți elevii eroi, nu rezistă toți până la victoria finală, până la însușirea limbii. Dar dacă unii dintre ei spun „Nu suntem eroi, dar intențiile noastre sunt ferme, ne puteți ajuta?”. În acest caz, le prezentăm oferta noastră concretă în ultimul segment al prezentei expunerii.

Elevilor care învață limbi străine în mediul autohton, în care respectivele limbi nu sunt mijlocul de comunicare curentă, le recomandăm *metoda inductivă de studiu*.

Mulțumită ei, vor putea din start să gândească în limba pe care o studiază, adică „să țese” asamblaje verbal-nominale din cuvintele limbii străine, pe baza codurilor comunicaționale ale acesteia, și să le transforme apoi în propoziții.

Lecțiile nu au o durată fixă. Unele se desfășoară pe durata mai multor ore. În acest caz, studiul se rezumă la o singură oră pe zi.

Prezentăm în continuare desfășurătorul lecțiilor.

Să ne imaginăm că niște elevi sârbi învață românește în Serbia.

La începutul lecției, profesorul îi anunță pe elevi care este codul comunicațional de care se vor ocupa.

Din start le prezintă, spre comparație, și codul comunicațional aferent limbii străine, și cel corespunzător în limba maternă.

Presupunem că le prezintă codul comunicațional al identității. Deși și în limba română și în cea sârbă el este același, totuși, datorită existenței în limba română a articolului, dar a inexistenței lui în limba sârbă, fiecare substantiv sârbesc (*direktor*) are drept echivalent trei variante în limba română (*director, un director, directorul*).

Profesorul oferă apoi fiecărui elev câte o listă cuprinzând substantive românești denumind ființe, substantive care își mențin accentul în timpul declinării pe ultima silabă și care edifică forma de plural cu ajutorul desinenței -i.

De pildă, o astfel de listă se găsește în anexa alăturată.

Profesorul citește cuvintele de pe listă, apoi le citesc și elevii. Se insistă asupra pronunției și accentuării corecte, la singular și la plural, mai puțin însă asupra sensului lexical.

Profesorul notează, de asemenea, pe tablă formele personale ale verbului *a fi* la timpul prezent.

În continuare, pe baza celor scrise pe tablă și a unui singur substantiv de pe lista substantivelor, profesorul „fese”, spre exemplificare, asamblaje verbal-nominale la formele interogativă, interogativ-negativă, afirmativă și negativă.

De pildă:

eu	sunt	învățător	
tu	ești	învățător	
el	este	învățător	
noi	suntem	învățători	
voi	sunteți	învățători	
ei	sunt	învățători	
eu	nu	sunt	învățător
tu	nu	ești	învățător
el	nu	este	învățător
noi	nu	suntem	învățători

voi	nu	sunteți	învățători
ei	nu	sunt	învățători

Deoarece formele afirmative și cele negative în varianta lor interogativă se deosebesc în limba română doar prin intonație (în limba sârbă și prin alte procedee), profesorul redă banda sonoră în cele patru variante, folosindu-se de intonația necesară.

Pe baza modelului oferit de profesor, fiecare elev, după ce-și alege un alt substantiv de pe lista substantivelor, „țese” o bandă sonoră similară, cuprinzând asamblaje verbal-nominale vizând identitatea. Pe baza „țesăturii” sale, profesorul încropește un microtext sub formă de dialog și-l prezintă elevilor:

- Ion este învățător, iar Petre este și învățător și dirijor.
- Dar și tu ești dirijor.
- Nu sunt însă învățător.
- Nici Ion nu este dirijor.
- Dar este director. învățător și director.

După modelul oferit, fiecare elev încropește propriul text sub formă de dialog, folosindu-se de propria bandă sonoră și de unele substantive de pe lista substantivelor.

Dacă are nevoie de cuvinte din categoria părților de vorbire neflexibile, elevul va solicita ajutorul profesorului.

Profesorul va prezenta apoi o primă variantă a benzii sonore, cuprinzând și articolul nehotărât, și a doua variantă, cuprinzând articolul hotărât.

Pe baza lor va încropi un alt microtext:

- Învățătorul Ion Popescu este acolo?
- Acolo este directorul Liviu Popescu.
- Iar aici?
- Aici mai sunt un secretar și un profesor.
- Pardon!
- Ei, mai sunt și eu. Eu sunt învățător, dar nu sunt Popescu.
- Nu sunteți Ion Popescu?
- Nu sunt Ion Popescu, ci Mihai Ivănescu.

Va trebui ca elevii să-i urmeze exemplul.

Din nou are cuvântul profesorul. El spune:

„Imediat după ce memorați cuvintele din tabel, vă voi oferi un alt tabel de substantive românești, tot de genul masculin, dar care au nevoie pentru edificarea pluralului și de un alt element morfologic în afara desinenței. Pe rând, veți primi tabele cu substantive feminine și neutre. Din ele veți încropi texte similare. Și așa, treptat, computerul vostru fonetic va acumula șiruri de substantive românești, șiruri de care dispun, încă din copilărie, vorbitorii nativi ai limbii române. Aceste șiruri se deosebesc de șirurile similare de substantive sârbești de care dispuneți voi, tot din fragedă copilărie.

Să exemplificăm și aceasta.

În anexa amintită veți găsi tabelul cu substantive sârbești de genul masculin denumind ființe care la plural primesc desinența *-i*, iar accentul și-l mențin pe prima silabă.

Doar puține substantive, având același sens lexical, se regăsesc în ambele tabele. Vă dați seama și singuri de ce.”

Și astfel, la fiecare lecție, urmând același principiu metodologic, aplicat însă la alt cod comunicațional, elevii nu numai că își însușesc cuvinte noi și forme noi morfologice, dar încropesc texte proprii și gândesc puțin câte puțin în limba pe care o învață.

Esențial este că elevii „induc” propriile propoziții în propriul text, de unde și denumirea de *metodă inductivă de studiu*. Este adevărat, textele nu sunt tematice, dar sunt texte firești.

ANEXA

Substantive românești de gen masculin, desemnând ființe, având accentul pe ultima silabă și primind la plural desinența –i

șef	bancher	pasager	aviator
naș	chelner	autor	conducător
moș	bătăuș	fermier	desenator
hoț	casier	geograf	educator
cioban	curier	importator	instalator
țăran	partener	exportator	inventator
vecin	agronom	veterinar	înotător

ostaș	astronom	investitor	însoțitor
pescar	general	colecționar	învățător
zidar	inginer	proprietar	judcător
șofer	căpitan	consilier	patinator
actor	detectiv	alergător	traducător

***Substantive sârbești
de gen masculin, desemnând ființe, având accentul pe prima silabă
și primind la plural desinența -i.***

kraljević	bolničar	novinar	ștampar
sinčić	direktor	obučar	takmičar
neprijatelj	doktor	pekar	tehničar
prijatelj	grafičar	podstanar	železničar
reditelj	hemičar	praktičar	deran
roditelj	inspektor	profesor	docent
spisatelj	komičar	skulptor	student
učitelj	kuvar	slikar	sused
trener	majstor	smučar	turist
autor	muzičar	strugar	

După un anumit interval de timp, fixat de profesor, acesta le oferă elevilor un text tematic, alcătuit de el sau de altcineva. Elevii îl citesc, îl descifrează și apoi sunt invitați să creeze texte proprii, de data aceasta tematice.

În acest scop, elevii selectează cuvintele necesare la forma necesară din șirurile de care dispun. Textul obținut, text tematic, va fi un text firesc, în care nu prea este loc pentru greșeli. Pentru că elevii pornesc de la cuvinte având un anumit sens lexical, dar nu de la forma de bază a acestora, pentru a le conjuga și declina. Nu. Ei aleg cuvintele având sensul lexical de care au nevoie, dar îl aleg la formele dictate de codurile limbii pe care o învață. Eforturi mici, vizând efecte mari.

Credem că o astfel de abordare a învățării limbilor contribuie într-o măsură mai mare la înțelegerea relațiilor dintre elementele energetice din componența informațiilor primare, dintre cuvintele verbale și nominale din componența asamblajelor verbal-nominale, dintre elementele alcătuitoare ale propozițiilor și la perceperea gramaticii (a foneticii, morfologiei, sintaxei) și a lexicului drept „pâinea noastră cea de toate zilele” nematerială, și nu doar un domeniu științific ale cărui rosturi sunt accesibile numai specialiștilor.¹ Condiția sine qua non pentru a utiliza metoda inductivă de învățare a limbii este repartizarea cuvintelor acesteia în tabele paradigmatiche, deci total diferit de modul de prezentare a aceluiași material lexical în cazul manualelor de tip deductiv.

FROM THE UNDERSTANDING OF THE SPEECH PHENOMENON TO THE OPTION FOR THE INDUCTIVE METHOD OF LEARNING THE LANGUAGE

Abstract

The world reality is a reality of informational type. The primary information composing it can be expressed by speaking subjects in the communication process with the help of sentences.

The conversion of the primary information into sentences, considered finite products of speech, is not made directly but with the help of a specific primary essence, named language, composed not of autonomous words but of verbal – nominal assemblies.

In order to convert, for example, the primary information THE SEED IS SPROUTING, which is understood by the seeing organ, in the sentence which is spoken and heard “The seed is sprouting”, we need the verbal – nominal assembly the *seed is sprouting*, meaning the unity of sound primary essence composed of a certain noun at a certain form (the nominative case, in the singular) and of certain verb of a certain form (the 3rd person in the singular, present tense, the indicative mode, the active diathesis).

¹ De metoda inductivă de studiu, elaborată cu toate detaliile, se poate lua act pe baza manualului Viseslava Ciric, *Limba sârbă pe înțelesul tuturor*, Timișoara, USR, 1998-1999.

The relevant verbal – nominal assembly in its quality of primary essence unity becomes, by pronouncing by the speaking subject, a sentence, meaning communicational unity composed of subject and predicate.

The process is the following:

PRIMARY INFORMATION → *Verbal-nominal assembly* → Sentence
THE SEED IS SPROUTING → *the seed is sprouting* → The seed is sprouting.

We intentionally used different graphical characters in order to emphasize the different qualitative level of each of the three entities.

The primary information, due to the primary code that it shelters, acts as a stimulus to which the verbal – nominal assembly reacts as an excitement, due to the corresponding communicational code that it shelters.

PRIMARY CODE OF PRESENT ACTION →
Communicational code of present action

ACTION PERFORMER + CURENT ACTION
A nominal part of speech in the nominative + A verb in the present tense.

To each primary code corresponds a certain communicational code and based on each communicational code of certain type, thousands of verbal – nominal assemblies of the same type may come out; these verbal – nominal assemblies are to be converted into thousands of sentences by communication.

We exemplified only one of the primary codes and communicational codes among approximately one hundred which make the inter human communication possible.

In the work, we presented the way the speaking subjects equip their “phonic computer” with verbal and nominal words at the forms dictated by the different communicational codes.

Subsequently, the inductive method for learning the language is presented; this method follows the familiarizing path step by step with the communicational codes and nominal and verbal words at the forms dictated by these ones also with the procedures for composing the verbal – nominal assemblies and their conversion into sentences.